

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Horis Canonicis Juxta Rubricas Breviarii Romani ritè recitandis - In qua etiam ipsæ Rubricæ Notis brevibus illustratæ, & Martyrologij Romani nomina suis Accentibus signata continentur, Ad Faciliorem Discentium Vsvm Ac Praxin

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1676

Titulus I. Quomodo Matutinum recitandum sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48333)

III. Dantur etiam plures Patroni Loci, sed unus eorum debet esse Principalis. Titulus autem Ecclesie unius materialis solet esse unicus, licet possit esse plurium Sanctorum sub pluribus Festis, vel plurium sub eodem.

IV. Si Patroni vel Titulares plures dentur, Officium quidem singulorum Duplex erit, sed Octava non conceditur, nisi Festo Principalis Patroni & Titularis, utpote quod solum celebratur sub ritu Duplicis primæ Classis. Unde etiam de hoc solo tenentur Regulares Officium dicere, licet laudabile sit, si etiam quoad Patronos minus principales se accommodent.

V. Quæ hæcenus dicta sunt de Patrono magis principali Loci, eadem etiam Fundatori & Patrono Ordinis in toto Ordine post solemnem Canonizationem ejusdem conveniunt, excepto quòd non prohibitum videatur Regularibus plures Patronos sub ritu Duplici primæ vel secundæ Classis, & cum Octava celebrare.

VI. Titulus Altaris vel Capellæ celebrandus est, prout in Calendario Romano describitur, in quo si neque nominatur, dici poterunt ad illud Altare Missæ Festivæ cum Hymno Angelico, & tribus Orationibus. Officium tamen nullatenus de eo dicendum est sine Majorum licentia, ad quos pertinet ritum mutare.

VII. In Vigilia Patroni, quæ habet Officium in Calendario, erit eâ die omittenda Commemoratio de Patrono, quæ solet fieri inter suffragia. Arnaud. tit. 12.

P A R S II.

**DE IPSA PRAXI OFFICII
DIVINI RECITANDI.**

TITULUS I.

**QUOMODO MATUTINUM RECI-
TANDUM SIT.**

Instr. II.

B

§. I. De

§. I.

De Initio Matutini.

I. **A**D initium Matutini semper dicitur Oratio Dominica, Salutatio Angelica, & Symbolum Apostolorum.

II. Subjungitur *Domine labia*. Et pollice formatur Crux in labijs. Tum dicitur: *DEVS in Adiutorium*; formando manu majorem Crucem, & subjungitur *Gloria Patri*, addendo in fine *Alleluia*, vel *Laus tibi Domine* à Septuagesima usque ad Pascha.

III. Hi Versus semper dicuntur, excepto die Epiphaniæ, & in Officio trium ultimorum dierum Hebdomadæ Sacræ, (quod utpote extraordinarium semper in communibus Regulis exceptum volumus) & in Officio Defunctorum.

§. II.

De Invitorio.

I. **S**umitur ex communi Sanctorum, quodcumque dicitur Officium de Sancto, nisi proprium assignetur in proprio Sanctorum.

II. In Dominicis & Ferijs sumitur ex Officio Hebdomadario, nisi aliud in proprio de Tempore præscribatur. In Vigilijs Sanctorum sumitur ex Feria, in quam cadit Vigilia.

III. Tempore Paschali additur in fine Alleluja, tam quando integrum dicitur, quàm quando medium repetitur.

IV. Omittitur in Festo Epiphaniæ, & in Officio Defunctorum, quando non dicuntur tres Nocturni; excipitur tamen dies Commemorationis, & Depositionis defuncti, ubi dicitur Invitorium, etiamsi tantum unus Nocturnus reciteretur, uti notat Gavantus *sect. 9. c. 2. num. 3.* ex Rituali Romano.

§. III.

De Psalmo Venite.

I. **D**icitur semper, quando Invitorium recitatur.

II. Si Invitorium sit *Venite Exultemus* (ut in Feria secunda contingit) tum post repetitionem Invitorij omit-

omittuntur tria prima verba Psalmi, & inchoatur ille à Verbis *Iubilemus DEO salutari nostro.*

III. A Dominica Passionis usque ad Pascha non dicitur in hoc Psalmo *Gloria Patri*, nisi in Festis occurrentibus. Invitatorium tamen perinde repetitur, atque aliàs fieri consuevit.

§. IV.

De Hymno.

I. IN Dominicis & Ferijs sumitur ex Officio Hebdomadario, nisi alius in proprio de Tempore præscribatur. In Festis omnibus, nisi proprius assignetur, sumitur ex communi Sanctorum. In Vigilijs sumitur ex Officio Feriæ, in quam cadunt Vigiliæ, excepta Vigilia Pentecostes, & Epiphaniæ, quæ sub ritu Semiduplici celebrantur.

II. Ultima Stropha, si Hymnus sit compositus ex dime-
ris Jambicis, mutatur eo modo, qui in Rubricis §. 20. assignatur. In Hymno Confessorum verò loco illorum Verborum in prima Stropha: *meruit beatas scandere sedes*: si non est dies obitûs, dicitur: *meruit supremos laudis honores.* De qua mutatione sic loquitur Gavantus in Commentar. Breviar. l. 8. c. 3. n. 7. *In Translationum Festis, & quando Officia Confessorum transferuntur in aliam diem, ut in Rubricis, mutatur versus in Hymno: Iste Confessor: ut in Breviario Urbani VIII. iussu recognito, ne mendacium dicatur, quòd eo die obierint. In Hymno Laudum Confessorum non Pontificum videbatur etiam mutandus ille versus: Dies refulsit lumine, Quo sanctus hic de corpore. Sed non mutatur, quia non dicimus. Hic dies præcisè, in quo fit Officium. Contingit etiam transferri Officium à die obitûs in immediatè sequentè diem, put à à Dominica in Feriam secundam, & eo casu in primis Vesperis non est mutandus prædictus versus, quia verè eo die obijt. Infra Octavam verò dicitur, ut in Festo, quia, ut sæpe dixi, tota Octava est velut unus, idèmq; dies, Octava scilicet Festi, non autem Octava dierum mensis, intra quem translatum Festum continet celebrari, quod bene nota. Hucusque Gavantus, cui tamen Recentior quidam, & in Rubricis optimè versatus Rubricista acriter se opposuit, & privato scripto fusè pro-*

bare conatus est, Rubricam illam interlinearem in Hymno Confessorum non Pontificum appositam: *Si non est dies obitus*: de Solis Translationibus Reliquiaris, vel alijs illorum Titulis ac Memorijs v. g. Inaugurationis, Canonizationis &c. non verò de eorum Festis Natalitijs in diem aliam (præcisè propter Festorum occurrentium impedimentum) sive stabiliter, sive casualiter translatis intelligendum esse. Probat autem hanc suam opinionem duplici potissimum argumento. 1. Quòd dies obitus Ecclesiasticè & moraliter (prout Papa loqui potuit, & debuit) adhuc maneat, etiamsi fiat Translatio Festi; atque adeò hæ voces *Festum, Dies Festi*, sive *Tituli* pro synonymis sumantur, nec per Translationem Rubricalem in Choro & Officio quidquam perdant; id quod varijs instantijs ostendit; nam & Dies Paschatis, vel Pentecostes vocatur adhuc Festum Paschatis &c. etiam si singulis ferè annis in alium diem, quàm quo verè peractum est Mysterium, transferatur. Et in Missa pro Defunctis in die Depositionis dicitur: *Quam hodie de hoc Saculo migrare iussisti*: etiamsi funus frequenter post aliquot dies ab obitu deponatur. Item Festum S. Stephani ejusdem Natalis 26. Decembris dicitur, etiamsi non diu post Ascensionem lapidatus sit. Ex quibus proin exemplis satis patet, Ecclesiam in voce *Hodie* & similibus æquivalentibus non scrupulosam esse, sed hæc vel illâ die fieri, aut factum esse, simpliciter asserere, quâ memoriam illius facti celebrat. 2. Idipsum probat ex tit. 10. Rubric. Gen. ubi supponitur, de Festis translatis omnia dicenda esse, sicut de non translatis, nullâque mentio de hac exceptione facta est licet Urbanus VIII. in Bulla Breviario à se correcto præfixa, dicat, Rubricas in eo, detractis nonnullis, quibusdam adjectis, clariùs & commodiùs explicatas esse. Verùm ut ego hunc discursum efficaciter, rectèque probare judicem, rationem à Gavanto pro sua sententia allatam (ne scilicet mendacium dicatur, quòd eo die obierit) solidam non esse, ut quæ per omnes suprâ allatas, pluresque alias instantias efficaciter refutetur, non censéo tamen ab ejusdem Gavanti sententia recedendum ob sequentem præcipuè rationem, quòd cum haud dubiè hæ voces: *Dies obitus*: duplici modo sumi potuerint ab Ecclesia, physicè scilicet, & moraliter, hanc hoc loco physicè & strictè eas sum-

sumpsisse, colligatur ex varijs argumentis. 1. Ex ipsis Recentioribus Breviarijs, & Diurnalibus, ut vocant, quæ in certis quibusdam Festis v. g. S. Dominici, S. Salsij, S. Basilij &c. diligenter & signatè monent, hunc versum mutandum esse; cum ergo dubitare nemo prudenter possit, quin omnia, quæ in ejusmodi Breviarijs comprehenduntur, auctoritate Sedis Apostolicæ, quæ speciatim valde semper sollicita fuit, ut uniformis in Horis Canonicis persolvendis ritus observaretur, sint inserta, meritò hæc sola auctoritas sufficere potest ac debet, ad communem Gavanti sententiam retinendam. 2. Id ipsum sat clarè probatur ex decreto S. Congregationis Rituum 9. Junij 1668. edito, in quo eadem sententia clarissimè indicatur, & confirmatur sequentibus verbis: *Sacra Rituum Congregatio ad relationem Eminentissimi D. Cardinalis Brancatij censuit, Officium SS. ad libitum, si cadat in die impedita, non tamen in concursu alterius aequè, & magis privilegiati, debere transferri, in proximam diem non impeditam, & mutandum verbum Hymni: Iste Confessor; ut in Festo S. Philippi Nerij, mense Maio tunc ad libitum celebranda.* 3. Non parùm etiam ex ipsa praxi eadem opinio Gavanti confirmatur, quæ quidem praxis adeò communis est, ut non ego duntaxat, sed alij quoque Rubricistæ hoc super dubio à me consulti mecum apertè confessi sint, nunquam se de alia praxi & opposita supra citati Recentioris sententia quidquam audivisse; cur ergo à tam recepta, & ab ipsa, ut vidimus, Ecclesia approbata consuetudine recedamus? Neque obstat, quòd in Rubricis generalibus nulla de hac mutatione in Festis translatis facienda mentio sit facta; nam neque novum, neque infrequens est, quòd in decursu ipsius Breviarij speciales aliquæ Rubricæ inserantur, per quas Rubricis generalibus derogetur; sic enim de facto in Festis infra Octavam Nativitatis Domini occurrentibus vix ulla Rubrica Generalis servatur; & in Festo SS. Joannis & Pauli 26. Junij cum Octava S. Joannis Baptistæ concurrente contra leges Rubricarum generalium integræ Vesperæ secundæ SS. Martyribus attribuuntur, nec tamen aut hujus, aut priorum Rubricarum specialium ulla in Rubricis generalibus mentio est facta.

III. Omittitur à Triduo ante Pascha usque ad Domini-

eam in Albis exclusivè. Item in die Epiphaniæ, & in Officio Defunctorum.

§. V.

De Antiphonis Nocturnorum.

I. **I**N Dominicis & Ferijs sumuntur semper ex Psalterio. In Festis Duplicibus & Semiduplicibus sumuntur ex Comuni Sanctorum, nisi propriæ habeantur. In diebus infra Octavam, & in ipsa Octava accipiuntur communiter eadem, quæ ipso die Festo acceptæ fuerunt. In Festis Simplicibus & Vigilijs ex Psalterio sumuntur.

II. Tempore Paschali, omnes Psalmi unius Nocturni sub prima tantum Antiphona dicuntur, (excepto Officio de Festo Ascensionis) quæ proinde in fine cæteris omnibus omissis repetitur, addito Alleluja.

III. In Duplicibus quælibet Antiphona tam antè, quam post Psalmum vel Psalmos integra dicitur: alijs autem diebus ante Psalmum vel Psalmos tantum inchoatur, & in fine Psalmi integra dicitur.

IV. In Septuagesima usque ad Pascha, quando Antiphona habet Alleluja, hoc omittitur.

V. Si Antiphona sumitur ex principio Psalmi vel Cantici, non repetitur principium, sed statim pergitur, in Psalmo vel Cantico, nisi in Antiphonæ fine Alleluja addatur, tunc enim in Duplicibus Psalmus ab initio repetitur, ut notat Gavantus s. 9. c. 7. n. 17.

§. VI.

De Psalmis Nocturnorum.

I. **I**N Dominicis, Simplicibus, Ferijs, & Vigilijs simplicibus sumuntur ex Psalterio. In Festis Duplicibus & Semiduplicibus accipiuntur ex Comuni Sanctorum, nisi proprij assignentur. In diebus infra Octavam, & ipsâ Octava sumuntur iidem, qui in Festo sunt accepti.

II. In fine Psalmorum semper additur *Gloria Patri*. In Officio Defunctorum loco *Gloria Patri*, dicitur *Requiem æternam*.

III. Qui dividit Nocturnam à Nocturno, per horam unam,

unam, pluresque, cum iusta causa, non peccat. ex Bonac.
Gavant. sect. 1. c. 6. tit. 9. n. 2.

§. VII.

De Versibus Nocturnorum.

I. IN Dominicis, Ferijs, & Vigilijs, quæ sub ritu Simpliciter celebrantur, sumuntur ex Psalterio. In Duplicibus, & Semiduplicibus ex Communi Sanctorum, nisi proprii præscribantur. In Simplicibus accipiuntur de Sanctis, prout in Psalterio post Psalmos cuiuslibet Feriæ notatur.

II. Tempore Paschali in fine Versus, & Responsorij additur Alleluja.

§. VIII.

De Absolutionibus, & Benedictionibus.

I. POST versum dictæ orationis Dominicæ dicuntur Absolutiones, prout immediatè ante Psalterium notatur. Quando dicitur illa Benedictio, *Cuius Festum colimus*, non additur nomen Sancti.

II. Qui solus recitat Officium ante Benedictionem debet dicere: *Iube Domine*, non *domne*, quia tunc à DEO petit benedictionem. Gavant. c. 11. n. 4. & colligitur ex Rubricis Missalis tit. 6. de ritu celebr. Miss. n. 2. ubi celebrans dicere iubetur: *Iube Domine benedicere*; Diaconus verò in ordine Missæ solummodo *Iube Domne benedicere*.

III. Dicuntur semper excepto triduo ante Pascha, & in Officio Defunctorum.

IX.

De Lectionibus.

I. IN Dominicis, & Ferijs sumuntur semper ex proprio de tempore.

II. In Duplicibus primæ & secundæ Classis & Majoribus per annum, primæ tres Lectiones, si propriæ non habeantur, ex Communi Sanctorum sumendæ sunt; quod idem etiam faciendum in Festis Patronorum minus Principalium, nisi ob angustiam temporis ponendum sit initium Prophetæ,

quod in his ultimis Festis poni decretum est in postrema Brevariij recognitione. Gavant. *f. 5. c. 12. n. 15.* In alijs Duplicibus & Semiduplicibus primæ tres, nisi aliud dicatur, plerumque sumuntur de Scriptura occurrente. Secundæ tres ex proprio Sanctorum, aut certè ex communi. Ultimæ tres communiter accipiuntur ex communi Sanctorum, nisi speciales assignentur in proprio Sanctorum.

III. Quando Rubricæ dicunt, in novem Lectionum Officio, si facienda sit Commemoratio de Sancto aut Feria, aut Dominica, quæ habet proprium Evangelium, quod legi debet pro nona Lectione, ex octava & nona Lectione unam faciendam esse, aut nonam omnino omitti posse, intelligendum hoc est, nisi in nona Lectione laus propria eorum, de quibus Festum celebratur, contineatur, tunc enim omnino nonam octavæ jungi convenit. Gavant. *l. c. num. 16.*

IV. Si dies Octava, quæ habet proprium Evangelium, (qualis est Octava SS. Apostolorum Petri & Pauli) occurrat in Dominica, (in qua fit de Titulari Ecclesiæ, vel Patrono loci, cum Commemorationibus Dominicæ, & Octavæ) legatur Dominicæ Evangelium cum sua Homilia pro nona Lectione, licet Octava, quæ est Duplex, dignior sit quàm Dominica. Unde etiam Evangelium Dominicæ, in fine Missæ legendum erit: quia nulla Dominica omitti debet. Gavant. *sect. 3. c. 11. n. 37.*

V. Si aliquo die in Lectionibus primi Nocturni initium alicujus Scripturæ dicendum foret, occurrat autem Festum proprias habens Lectiones, tum initium illud sequenti die non impedito dicendum erit, & Lectiones illi diei assignatæ, vel prioribus jungendæ, vel omnino omittendæ. Quòd si autem ita caderet initium illius Scripturæ, ut nullo subsequenti die dici possit, possit autem in aliquo ex antecedentibus, intra assignatam tamen hebdomadam, tum in hunc aliquem transferri debet; nunquam enim extra hebdomadam sibi assignatam Lectiones præscriptæ sunt legendæ, uti Gavantus *f. 5. c. 12. n. 12.* notat, ubi etiam conformiter Rubricis monet, hoc, quod de initio S. Scripturæ dictum est, de prima solum D. Pauli Epistola, & libro primo Regum, non autem de subsequentibus, ut qui per modum unius Epistolæ aut libri reputantur, intelligendum esse; unde licet initia posterio-

steriorum Epistolarum aut librorum Regum assignato loco legi non possint, non sunt sequenti die non impedito legenda, sed liberè omitti possunt.

VI. Si Festum aliquod novem Lectionum exigens pro primo Nocturno Lectiones de Scriptura occurrente, occurrat cum Feria aliqua Majore, nullas Lectiones ex Scriptura, sed ex SS. Patribus super Evangelium habente, tum Lectiones primi Nocturni, ex Communi Sanctorum accipiendæ sunt.

VII. Si Festum SS. Philippi & Jacobi in Sabbato Dominicæ tertiæ post Pascha occurrat, tunc in Dominica quarta legi debent Lectiones sequentis Feriæ (quæ alioqui ob sequens Festum Inventionis S. Crucis omitti deberent) ne bis initium Epistolæ S. Jacobi immediatè repetatur. An verò idem etiam faciendum sit, si tantum duobus aut tribus diebus antè celebratum fuisset illud ipsum Festum, dubitarunt aliqui, sed cum Sabbatum duntaxat nominarint Rubricæ, non videtur ad alios casus extendenda hæc omisso.

VIII. Si Festum aliquod habens Octavam, & in Breviario non indicatum occurrat, in sex diebus infra Octavam, primi Nocturni Lectiones erunt de Scriptura occurrente, aut (si simul Feria major aut Vigilia habens Homiliam eo die occurrat) ex Communi Sanctorum; Secundi verò, & tertij Lectiones, si propriæ non habeantur, desumendæ itidem erunt ex Communi Sanctorum, si de Sanctis fiat Officium; alioqui Lectiones ipsius diei Festi repetendæ erunt. In ipsa verò die Octava Lectiones primi & tertij Nocturni, si propriæ non habeantur, sumentur ex ipso Festo, solæ verò Lectiones secundi Nocturni ex Communi Sanctorum accipientur.

IX. In Simplicibus prima & secunda communiter accipitur de Scriptura occurrente, tertia de Sancto, nisi hic duas habeat, tunc enim prima tantum ex Scriptura accipitur, vel ex tribus una fit Lectio, & loco primæ Lectionis dicitur. Quòd, si Sanctus propriam Lectionem non habeat, ea ex communi sumenda erit, uti clarè satis indicat Rubrica §. 26. n. 4. ubi ait: *Si unam tantum habuerit (Sanctus) vel propriam, vel ex communi assignatam; & habetur manifestum exemplum in Festo S. Margaritæ 20. Julij.* In Officio tamen novem Lectionum rectius dici videtur, eam, si propria non fuerit, omnino omittendam, sicut satis distinctè iterum

Rubrica *tit. tit. n. 4.* indicat. Et Ratio esse videtur, quia tunc in secundo & tertio Nocturno jam aliquæ Lectiones Sancti cujusdam Patris leguntur, unde non videtur congruum, ut iterum in fine similes Lectiones assignentur, nisi fortè illæ tales sint, ut in ijs talis Sancti laudes nominatim contineantur, uti in Festo S. Clementis 23. Novembris contingit, ubi de S. Felicitate Homilia quidem S. Gregorij legitur, sed in qua distincta fit mentio ejusdem Sanctæ. Ita etiam Gavantus *sect. 3. c. 11. n. 34.* ubi exemplum de S. Hermete in Festo S. Augustini occurrente affert, qui nonam Lectionem non habet, eò quòd propriam non habeat. Atque id ipsum conformiter Rubricis fieri contendit, quæ n. 9. de Translat. Festorum dicunt, nonam Lectionem de Sancto faciendam esse, *si propriam de vita Sancti habuerit.*

X. In Vigilijs sumuntur ex communi Sanctorum, nisi propriam habeantur.

XI. Si in aliquo Festo novem aut trium Lectionum Hymnus Ambrosianus non dicatur, omittitur Lectio Nona de Sancto, etiamsi propriam habeat; quia cum loco Hymni illius Responsorium nonum dici debeat, hoc autem non conveniat Lectioni de Sancto, meritò hæc omnino omittitur. Sed & infra Octavas Paschæ & Pentecostes nunquam dicitur tertia Lectio de Sancto; quod Gavantus *f. 3. c. 11. n. 35.* ideo fieri putat, ne, quia alias parùm legitur de solemnibus Festis, per Lectionem de Sancto nimis minuatur. Verùm quia etiam in Adventu, si in Feria Simplex Festum occurrat, nona Lectio de eo non dicitur, rectiùs tota ratio in arbitrium Ecclesiæ statuentis rejicitur.

XII. Si cum Festo novem Lectionum simul Festum simplex, & Feria major aut Dominica habentes proprium Evangelium occurrant, pariter omittitur nona Lectio de Sancto, eò quòd in tali casu Dominica & Feria major, utpote digniores, nonam Lectionem exigant. Ex quibus omnibus patet, quid universim respondendum sit ijs, qui regulam universalem habere desiderant, ex quo cognoscere possint, quando de simplici Festo nona Lectio dicenda sit; nimirum dicendum esse, non posse unam; sed duas duntaxat dari, quarum prior pro Festis trium Lectionum serviat, & fit hæc:

In nulla Feria maiore, aut Vigilia dicitur tertia Lectio de Sancto.

Poste-

Posterior pro Festis novem Lectionum serviens ista sit: *Quandocumque omittitur Hymnus Ambrosianus, aut Sanctus propriam Lectionem non habet, nona Lectio de Sancto dici non debet.* Quibus duabus regulis addi potest tertia Dominicis & Ferijs serviens: *Quoties de Dominica aut Feria maiori in Officio fit Commemoratio duntaxat, de iisdem Nona Lectio dici debet.* Hinc si Octava v. g. SS. Apostolorum Petri & Pauli occurrat in Dominica, & eodem die etiam Dedicatio, cui Octava cedere debet, occurrat, lectio nona juxta Gavantum de Dominica, licet Octava sit dignior, & proprium Evangelium habeat, dicenda erit, eò quòd in Missa quoq; Evangelium ultimum de Dominica legatur; nona Lectio autem & Evangelium concordare debeant. Ex quo colligitur prædictam regulam tertiam non potuisse universaliter poni de quocumque Officio, cum de die Octava in dicto casu, & Simplici infra Octavam Corporis Christi occurrente Commemoratio fiat, & tamen nona Lectio non legatur.

XIII. Post singulas Lectiones dicitur: *Tu autem Domine, miserere nobis,* & subjungitur *DEO gratias,* præterquam in Officio Defunctorum, & in triduo ultimo Sacræ Hebdomadæ. Titulus Authoris in Lectione semper præponitur.

§. X.

De Responsoriis post Lectiones.

I. **S**umuntur in Dominicis & Ferijs, & Vigilijs ex proprio de Tempore. In Festis, nisi propria habeantur, sumuntur omnia ex Communi Sanctorum, ita tamen ut in Festis Simplicibus duo duntaxat ex illo Nocturno accipiantur. quæ Feriæ, in quam Simplex cadit, respondent, in quorû postremo *Gloria Patri* cum consueta repetitione Responsorij additur.

II. Tempore Paschali in fine Responsorij ante Versum additur Alleluja, iterumque in repetitione repetitur. In fine autem Versus non additur.

III. Tempore Passionis omittitur *Gloria Patri* in Responsorio Officij de Tempore, sed non in Officio Sanctorum, & ejus loco resumitur Responsoriû à principio ad finem usque.

IV. Responsoria primò ponenda in Dominica, si hæc impediatur à Festo Duplici, ponenda sunt in prima Feria se-

quenti tanquam historiae principium, antequam dicantur alia Responsorialia. Quòd si totà in hebdomadà nulla Feria occurrat, occurrat autem simplex Festum, tum hoc cedere debet Feriæ, & de eo solùm Commemoratio fieri. Quòd si verò nec Simplex per totam hebdomadem occurrat, tum sequenti hebdomade ponenda sunt, nisi in Dominica sint alia Responsorialia primò ponenda; tum enim præcedentis hebdomadæ prima die Festo duplici non impedita Officium fieri de Feria, & Semiduplex transferri deberet, uti habetur in Rubrica tit. de Respons. n. 8.

V. Responsorialia etiam secundæ Feriæ propria, si propter Festum occurrens poni non possint in ea Feria, ponuntur in sequenti prima occurrente Feria. Ubi verò non adsunt, et Nocturnis Dominicæ secundùm Ordinem illum, qui in Absolutionibus tenetur, sumuntur juxta n. 7. ejusdem tituli.

VI. Responsorium post octavam Lectionem pro Fratribus Martyribus: *Hæc est vera Fraternitas*: non dicitur unquam, nisi verè ij Fratres sint secundùm carnem. Quòd si cum Fratribus carnalibus celebrentur alij non Fratres (uti in Festo SS. Placidi & Sociorum contingit) non dicitur.

VII. Qui inchoat Responsorium, idem etiam dicit Versum integrum, imò & *Gloria Patri*, par enim est ratio; ceteri verò de Choro absolvunt Responsorium, & repetunt post Versum, & post *Gloria Patri*. Gavant. c. 13. n. 5. Licet hodie multi contrarium in privata saltem recitatione faciant; dum, qui inchoat Responsorium, pergit in illo recitando usque ad versum exclusivè; & hunc recitat, qui Lectionem dixerat.

§. XI.

De Hymno Ambrosiano.

I. Dicitur semper, exceptis Dominicis violaceum colorem requirentibus; & Ferijs, in quibus vel violaceus vel viridis color adhibetur.

II. Potest separari Matutinum à Laudibus licitè absque peculiari causa, (etiam totà nocte interposita. Gavant. s. 1. c. 6. tit. 9.) uti rectè Sanch. Bonart. Tann. apud & cum P. Gobat. tr. 5. n. 672. contra Azor docent. An verò & quid post finitum Hymnum Ambrosianum in tali casu adjungendum sit, non conveniunt Authores. Gavantus s. 4. c. 3. cum

Frans-

Francolino & Navarro putat orationem cum Benedicamus absque Commemorationibus dicendam, & submissâ voce Orationem Dominicam adjungendam; sed negant hoc necessarium esse Sanch. Azor. Bonart. & multi alij apud & cum P. Gobat *l. c.* eò quòd nulla Rubrica illam recitationem præcipiat. Unde poterit quivis in praxi alterutram partem sequi.

TITULUS II.

DE LAUDIBUS.

§. I.

De initio Laudum.

I. SI Laudes separentur à Matutino, dicitur Pater & Ave ad Sinitium illarum; secus verò, si continuentur cum Matutino. Ita Gavantus, Bonart. Tann. Navarr. Francolinus, apud & cum P. Gobat *tr. 5. n. 673.* ubi ait, se nescire ullum, qui hoc neget præter Azor.

II. *DEVS* in *Aditorium* semper dicitur, exceptis tribus ultimis diebus Sacræ Hebdomadæ, & Officio Defunctorum.

§. II.

De Antiphonis.

I. IN Dominicis, Ferijs & Vigilijs Simplicibus sumuntur ex Psalterio; in Festis verò ex Communi Sanctorum, nisi aliæ in proprio de Tempore aut Sanctorum assignentur.

II. In Duplicibus ante & post Psalmos integræ recitantur.

III. Tempore Paschali in Dominicis & Ferijs primi tres Psalmi dicuntur sub una Antiphona. In Festis verò cuilibet Psalmo una Antiphona subjungitur, addito Alleluja, nisi jam antè in illa Antiphona esset additum.

§. III.

De Psalmis.

I. IN Dominicis sumuntur semper Psalmi Dominicales, excepto tempore à Septuagesima usque ad Pascha, ubi loco primorum duorum Psalmorum dicuntur Psalmi *Miserere* & *Confitemini*.

II. In omnibus Festis sumuntur Psalmi Dominicales.

III. In Ferijs Psalmus *DEVS DEVS meus* & *Laudate*, semper